

A másik, a teljesítménnyel szembeállítható problémakör a tevékenység gazdaságosságának kérdése. A gazdaságosság önmagában nehezen értékelhető állapot, csak relációban minősíthető. Egyben alkalmas lehet a ráfordítás és a teljesítmény együttes kifejezésére, amikor megítéljük, hogy egyazon tevékenység elvégzése egyik intézményben több vagy kevesebb pénzfelhasználást igényelt. Ez a mutató azonban nem képes a tevékenységek hatókörének és hatásfokának kifejezésére, ezzel arra ösztönöz, hogy a bonyolultabb, ún. hatékonysági összefüggéseket keressük.

Egy másik nézőpont a közszolgáltatások finanszírozásának nehézségeiből indul ki: a társadalmi haladás ezek közösségi megoldásait keresve az állam jóléti szerepének növelésében látta a megoldást. A gyakorlatban bizonyosságot nyert, hogy a közszolgáltatásokkal szembeni szükségletek közösségi finanszírozás esetén állandóan emelkednek, sokkal gyorsabban a felhasználható javak gyarapodásánál. Ezért is fontos esetünkben a költséghatékonyság mikro- és makroszintű vizsgálata; meg kell ismernünk, hogy a felsőoktatásunk pénzfelhasználása és eredményessége együttesen és intézményenként hogyan minősíthető, másfelől azt vizsgálni, hogy mely tevékenységi csoportokat kell feltétlenül közpénzekből megoldani és mi az, ami a közérdek sérelme nélkül akár a privát működtetési szférába, akár az egyéni finanszírozás körébe átadható.

Ránki Lantos Júlia

A szakképzés megjelenése az alsó középfokon

A szakképzést funkcionális szempontból megközelítő szemléletek gyakran egyoldalúan a bizonyos szakmákra történő felkészítés funkciójára redukálják. Az előadás a szakképzés tágabb értelmezésének szükségességére szeretné felhívni a figyelmet empirikus vizsgálatokra támaszkodva, miszerint a szakképzés a szakmatanuláson kívül bizonyos pályaorientáló, munkaszocializációs funkciót is magába foglal.

A jelenlegi szabályozás a szakképzés megkezdésének időpontját 16 éves kor utánra tolja. A szakképzés pályaorientáló funkciójának azonban az életpálya-orientálás szélesebb perspektívájában kell realizálnia, nem merülhet ki a pályaválasztási tanácsadásban. Az életpálya-orientáció személyiségfejlesztő szakaszát célszerű lenne már a hatodik évfolyam után megkezdeni, tehát alsó-középfokon. Erre jelenleg nincsenek felkészülve az iskolák, pedagógusok.

A pedagógiai dimenzió fontosságát támasztja alá egy, a Nemzeti Szakképzési Intézet és a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Jövőkutató Tanszéke által folytatott vizsgálat eredménye is. A kutatás keretében 1500 utolsó éves szakmunkást, speciális szakiskolai tanulót kérdeztünk meg végzésüket követő terveikről, illetve kilátásairól. A gyerekek jelentős többsége úgy gondolta, új szakmát fog tanulni. Ez kurrens szakmák esetén nem magyarázható az iskolák-gazdaság távolságával, viszont annál inkább azzal a ténnyel, hogy a nem megfelelő pedagógiai szakértelemmel folytatott oktatás során a gyerekek eltávolodnak, illetve kiábrándulnak a szakmából.